

Переможна особистість

Автор [Лідія Мельник](#)

03.07.2008 № 678

Володимир Крайнів, піаніст, про класичний шоу-бізнес, львів'ян і ковзани

Тарас Стефанишин

У неділю на сцені Львівської філармонії завершився перший фестиваль камерної музики "Szymanowski-quartet і друзі". Ініційована відомим у цілому світі Квартетом ім. Шимановського із Гановера, в якому двоє учасників - українці, ця імпреза стала однією із найяскравіших культурних подій року. Друзями ансамблю виявилися усесвітньовідомі музиканти. Зокрема, виступив на відкритті фестивалю й піаніст Володимир Крайнів, котрого шанувальники цінують як тонкого інтерпретатора, музиканта-філософа, й водночас - людину із невичерпним почуттям гумору й власним баченням більшості культурних проблем. У майстерності Крайніва-співрозмовника пересвідчилась під час ексклюзивного інтерв'ю і кореспондент "Пошти".

- Львів віддавна пишається давніми традиціями власної фортепіанної школи. А що відомо про них вам?

- Я дуже люблю Львів, якимось по-особливому ставлюся до цього міста. До речі, саме тут брав участь в одному зі своїх перших конкурсів. Було мені тоді тринадцять років, йшов 1957 рік і я приїхав до Львова на конкурс учнів спеціальних музичних шкіл, училищ та консерваторій як представник Харкова. Разом із Євгенією Могилевською здобув першу премію. З того часу пам'ятаю чудового львівського піаніста Олега Криштальського, на якого тоді дивився уже як на дорослого дядечка - адже йому було років двадцять. Згодом познайомився із Марією Крушельницькою, ми всі були вихованцями Генріха Нейгауза в Московській консерваторії. З середнього покоління львівських піаністів ціную Олександра Слободяника, з молодшого - захоплююся Етелю Чуприк.

Але на загаль, яка різниця - львівська це школа чи київська? Усе є спільним "камбузом", спільною "кухнею". Була російська школа і німецька. До того ж російська вийшла з німецької, а тепер повертає їй борги. Хто може сказати, до якої школи належали Михайлов, Нейгауз, Горовіц? Є лише дві школи - добра і погана. Іншого не дано, так сьогодні все це перемішано. В Італії викладають росіяни і німці, в Німеччині - росіяни та італійці. В останні десятиліття все інтернаціоналізоване.

- Сьогодні ви є членом журі майже всіх конкурсів, на яких колись перемагали - в Лісабоні, в Лідсі, в Москві - конкурсу ім. П. Чайковського. Чи змінився рівень виконавців, саме виконавство?

- На будь-яких конкурсах завжди перемагає особистість. А особистість залишається особистістю незалежно від епохи. Її неможливо ані затоптати, ані замовчати. Візьмімо до прикладу хоча б конкурс ім. П. Чайковського в Москві. 1990 року переміг Борис Березовський - сьогодні цей піаніст відомий у всьому світові. 1994-го першої премії не присудили, хоча я страшенно за неї "бився". А відзначили Ніколая Луганського, також чудового музиканта, який зробив європейську

кар'єру. Врешті-решт, в 1998-му лауреатом став Деніс Мацуєв - символ сучасної Росії. Це шоу-бізнес, це грошові знаки, це втілення останнього десятиліття. Так, безумовно, широкій публіці Мацуєв неймовірно подобається. Але, як говорив Генріх Густавович Нейгауз, - "публіка-дура". Йому я вірив і вірю.

- У Львові Деніс Мацуєв виступав у січні цього року. Також із неабияким ажіотажем.

- Мацуєв - двометровий тридцятилітній здоровань - грає "крупним помолом" усе те, що мені не пощастило почути в його виконанні. Зокрема, й таракотіння, яке він називає джазом. Голосно, сильно молотить бідолашний рояль і ні в чому собі не відмовляє. Ні, це не герой мого роману. Я уявляю собі фортепіанне мистецтво зовсім інакше, я вихований на інших ідеалах, по-іншому уявляю собі основи виконавської культури - передовсім як повагу до себе і до публіки. Невже новий тип виконавства полягає в тому, щоб все перевернути з ніг на голову? Ну якщо дядя Шопен пише тобі лігу - то виконай її, яке ти маєш право це ігнорувати? Адже всі по-справжньому видатні виконавці були видатними передовсім тим, що вміли інтерпретувати композитора, а не себе. Але, оскільки були не менш видатними особистостями, їм вдавалося додати ще й часточку себе. Бути по-справжньому видатним виконавцем божевільно складно. Це ж треба мати що сказати...

- Та багато хто вважає, що саме такими новими шоу-бізнесовими прийомами і можна врятувати сьогодні класичне мистецтво від занепаду, від втрати популярності...

- Це повна нісенітниця! Не вірте! Скільки я вже живу - а живу я довго - класичній музиці пророкують занепад. А вона все не здається! Зараз, на жаль, вік такий - вік класичного шоу-бізнесу. Але ж і раніше був Горовіц - справжнісінький шоумен, і були такі поважні піаністи як Гілельс, Ріхтер, Ашкеназі. І завжди були періоди захоплення високим мистецтвом і розхолодження. Ще видатний радянський диригент Кіріл Кондрашин говорив, що потрібно оголошувати, що даватимуть склянку горілки і огірок тим, хто залишиться на другий відділ концерту...

Зараз "жить стало краще, жить стало веселіше". А я пригадую початок 1990-х років, Україну, Харків, той шок, який довелося пережити вже на Курському вокзалі. Й водночас, незважаючи на порожні полиці крамниць, саме тоді було неймовірне прагнення до класичного мистецтва. До речі, це закономірність - що складніший період, то більше народ тягнеться до класики. Тому що вона дає очищення. А зараз все побудоване на розвагах - вушка потрібно чимось зайняти, ніжки-ручки повинні веселитись. Але не хвилюйтеся, з класикою нічого не трапиться - вона ще трішки поживе.

- А ось у радянські часи, коли Крайнев по телебаченню виконував класику, хвилюватися було чого...

- Так, це ще мій друг Жванецький казав - "якщо Крайнев на першому каналі, значить у Кремлі мінус один". Або "твої руки нагадують кігті грифа над падаллю". Справді якось так траплялося, що мої записи завжди вмикали в час, коли помирили генеральні секретарі чи хтось із Політбюро. Я до цього ставився з диким гумором. Ну ховав генсеків - і слава Богу. Іноді мене запрошували записувати якісь драматичні речі з репертуару - твори Шопена, Ліста - на телебачення навіть без фрака. А запис Другого концерту Рахманінова з диригентом Дмитрієм Китаєнком, без якого, схоже, жоден похорон не відбувався, взагалі вважаю еталонним. А от чим пишаюся - що під час путчу 1991 року жодного мого запису не пустили. Лише тоді, коли вже транслювали похорон трьох загиблих хлопців.

- Ваша дружина - знаменитий тренер з фігурного катання Тетяна Тарасова, котра виховала більше десяти олімпійських чемпіонів. До речі, номери цих спортсменів завжди відрізнялися

бездоганим музичним смаком. Чи є в цьому і ваша заслуга?

- Так, для одного із чемпіонатів, де виступали Бестімянова-Букін, я навіть спеціально записав рахманіновську Рапсодію на тему Паганіні. Та й на загал ніколи не залишався байдужим до того, що робить Таня. Пригадую, ми ще й познайомитися як слід не встигли, а я вже її покритикував. Прийшов на тренування Моїсєєвої-Мінєнкова і кажу: "Та що ж ви рухаєтесь так не в музику?!" Це щастя, що Таня мене тоді не післала кудись подалі, тільки була дуже здивована моїм нахабством.

Я взагалі люблю друзів критикувати. Наприклад, Галю Волчек в театрі "Современник" чи Маріну Нейолову. Ходжу на їхні вистави тільки тому, що це мої друзі, бо театру не люблю й оперного теж. Я люблю кіно - це в нас із Леніним спільне. Свого часу в мене була чудова відеотека, навіть Алла Пугачова приходила дивитися "Увесь цей джаз" Боба Фосса. Правда, вона ще не знала, хто я такий.

- А на ковзанах їздите?

- Ні (сміється). Я в дитинстві якось дуже швидко навчився, буквально за другим разом. А потім побачив дівчинку, в котрої ціла долоня була перерізна ковзаном - і більше ніколи вже не ставав на лід. Я вже в дев'ять-десять років знав, що фортепіано - моя майбутня професія, і руки мені будуть дуже потрібними.

Суб'єктивний погляд

Тетяна Тарасова,
тренер з фігурного катання, дружина **В. Крайнева**

Володя для мене незамінний помічник у будь-якій літературній довідці. Коли я ставлю танець, від підбирає мені літературу: коли написана річ, у яких умовах, кому присвячена. Він розбирає її зі мною буквально по нотних знаках. Він сідає за рояль і програє у різній манері фрагменти. Безумовно, я раджуся із ним, яку музику мені обирати, що мені послухати, що може мені придатися.

З книги Тетяни Тарасової "Красуня та чудовисько", Москва, 2007

[Закрити вікно](#)